

Przygotowanie filmów dla potrzeb strategii odwróconej klasy

Pomysł warsztatów związanych z tematyką przygotowania filmów dla potrzeb „Odwróconej klasy” zrodził się w odpowiedzi na zapotrzebowanie zgłaszane przez nauczycieli, z którymi spotykamy się podczas konferencji czy warsztatów organizowanych przez Ośrodek Nowoczesnych Technologii Informacyjnych. W chwili obecnej przygotowujemy 40-godzinny kurs dla nauczycieli wszystkich przedmiotów, podczas którego będzie można zapoznać się z technikami organizacji zajęć z wykorzystaniem strategii „Odwróconej klasy”. Kurs będzie obejmował także warsztaty, podczas których zaprezentujemy i udostępnimy narzędzia do samodzielnego nagrywania filmów prezentujących treści dla potrzeb strategii odwróconej klasy, narzędzia do udostępniania tak przygotowanych treści oraz współpracy z uczniami z wykorzystaniem serwisów internetowych.

Obecne warsztaty są niewielkim fragmentem tego kursu. Na wstępie chcielibyśmy jednak w kilku zdaniach przybliżyć podstawowe założenia idei „Odwróconej klasy”.

Idea odwróconej klasy w ciągu ostatnich kilku lat, miesięcy stała się inspiracją do próby radykalnej zmiany organizowania procesu kształcenia uczniów. Idea ta na tyle zyskała popularność w świecie, a efekty jej stosowania, opisywane przez nauczycieli stosujących „Odwróconą klasę”, są w takim stopniu zachęcające, że warto o „Odwróconej klasie” porozmawiać.

Równocześnie obserwujemy, jak liczba nauczycieli, którzy zdecydowali się pracować metodą „odwróconej klasy” rośnie w bardzo szybkim tempie. Można to zaobserwować np. po liczbie publikacji filmów w serwisach typu YouTube, KhanAcademy, a także po liczbie publikacji opisujących technikę pracy tą metodą. Niestety spotykamy także wielu nauczycieli, którzy nie słyszeli nawet o tej metodzie. Podczas jednej z konferencji z cyklu „IT w edukacji”, w której miałem okazję uczestniczyć, na sali znajdowało się ponad 100 osób, a na pytanie: „Czy spotkali się Państwo z pojęciem „Odwrócona klasa”? tylko kilka osób zadeklarowało znajomość pojęcia. Warto więc rozmawiać o „Odwróconej klasie”.

Co daje „Odwrócona klasa”?

Odwrócona klasa tworzy lepsze warunki do organizowania procesu kształcenia, daje uczniom możliwości kształcenia umiejętności samodzielnego budowania swojej wiedzy. Ta cecha w mojej opinii jest kluczowa. Nauczyciel decydujący się na stosowanie „Odwróconej klasy” może wykorzystywać znane mu techniki i formy pracy z uczniem. Musi jednak przemyśleć dotychczasowe – tradycyjne podejście do zajęć, np. korzystanie z internetu przez uczniów, także na własnych urządzeniach uczniów, w trakcie zajęć. Do tej pory w wielu szkołach, klasach restrykcyjnie ograniczane może okazać się niezbędne do realizacji całego procesu. Warto próbować, o czym świadczą pozytywne doświadczenia nauczycieli, którzy już z tej strategii korzystają.

Czym jest ta strategia?

W kilku słowach można powiedzieć, że stworzeniem warunków i środowiska do angażowania uczniów w proces myślenia na lekcji, a nie słuchania wykładu nauczyciela. Nie jest także z pewnością tylko nowym sposobem podania treści do nauczenia przez ucznia. Odwrócenie to nie tylko figura językowa stworzona na potrzeby marketingowe. Odwrócenie to dosłowne wywrócenie tradycyjnej struktury lekcji, struktury procesu, to zmiana sposobu prezentacji treści, uporządkowania ich, udostępniania uczniom i wreszcie przetwarzania ich podczas spotkania z uczniami.

Tradycyjna struktura określa, jak definiowane jest miejsce nauki, rola nauczyciela, rola ucznia, sposób prezentowania treści. Mimo wielu ciągle podejmowanych prób wyjścia z modelu żywcem wyjętego ze średniowiecza, mimo prób zmiany roli nauczyciela w klasie, w dalszym ciągu w 90% przypadków, gdy zajrzemy do klasy to nauczyciela spotkamy za biurkiem lub przy tablicy – nawet interaktywnej, a uczniów na grzędach, przepraszam, w rzędach ławek.

Na czym polega więc ta zmiana?

Jeszcze chwila.

Nauczyciele stosujący „Odwrócona klasę”, świadomie bądź nie, w praktyce stosują idee konstruktywistyczne w edukacji, wychodząc z założenia, że „tradycyjne” uczenie się nie uczy. Jest tylko celem bycia w klasie. W takim razie, jaki jest cel bycia w klasie? W naszej opinii: „Tworzenie wiedzy przez jednostkę. Uczeń buduje sobie własną wiedzę”.

Jaka jest rola nauczyciela?

Stworzenie środowiska do budowania sobie tej wiedzy przez ucznia i pomoc w ukształtowaniu umiejętności budowania tej wiedzy przez ucznia. Nauczyciel tworzy więc miejsce, w którym uczniowie będą angażować się w pracę z treściami tak, by potrafili z czasem samodzielnie dobierać i przetwarzać treści w celu stworzenia własnych zasobów potrzebnej im w danym momencie wiedzy.

Zmiana

Najprościej rzecz ujmując model „Odwróconej klasy” to model, w którym zamieniono miejsce i czas poszczególnych elementów procesu kształcenia.

Jak to działa?

To, co było pracą w szkole jest teraz pracą domową.

Zatem nauczyciel „zadaje” jako pracę domową (do obejrzenia przed spotkaniem w klasie) film z treściami, nad którymi uczniowie będą pracować w szkole. Film zawiera te treści, z którymi uczeń w tradycyjnym modelu spotyka się po przyjeździe na zajęcia do szkoły w postaci wykładu nauczyciela lub pracy z książką. Zakładamy zatem, że uczeń przed lekcją, w domu, zapozna się materiałem, z którym wcześniej spotykał się w szkole.

To, co było pracą domową jest teraz pracą w szkole.

W tradycyjnym modelu uczeń, jako pracę domową ma najczęściej rozwiązać zadania, napisać opracowanie na temat, który był poruszany na lekcji, bądź jakże często doczytać te zagadnienia, na które nie starczyło czasu w szkole. W strategii „Odwróconej klasy” uczeń przychodzi już z informacjami na zajęcia i tutaj istnieje możliwość wielorakiego zastosowania wykorzystania tych informacji. Na przykład ze względu na indywidualne cechy uczniów, poziom rozumienia tych informacji może być różny. Uczniowie, którzy łatwiej przyswoili sobie treści z oglądanego w domu filmu mogą otrzymać zadania o wyższym poziomie trudności, dostosowane do ich potrzeb. Uczniowie, którzy potrzebują więcej czasu na przetworzenie i zrozumienie materiału otrzymują zadania pozwalające na opanowanie go. Łatwo jest wyobrazić sobie takiego ucznia, który zostaje z zadaniami sam w domu i jak radzi sobie z tym zadaniem. Uczniowie podczas takich zajęć pracują w grupach. Nauczyciel zaś ma czas, by moderować cały proces i w razie potrzeby interweniować, służąc uczniom wskazówkami. To tylko jeden z przykładów możliwości, jakie daje praca strategią „Odwróconej klasy”.

Film edukacyjny i prezentacje zajęły miejsce wykładu.

Bardzo ważny element całej układanki. Z jakich filmów korzystać? Najczęściej, szczególnie na początku, nauczyciele wyszukują odpowiednie filmy już stworzone i zamieszczone w sieci przez innych nauczycieli. Nie jest to najlepsze rozwiązanie i niekoniecznie najszybsze. Czasem, żeby znaleźć najbardziej odpowiedni film trzeba spędzić wiele czasu, przeglądając zasoby internetu. A i tak nie jest to film stworzony przez nauczyciela, który zna potrzeby poszczególnych uczniów, nie zawsze udaje się też znaleźć taki sposób prezentacji treści, który nauczycielowi, jako twórcy całego procesu, najbardziej odpowiada. Tak więc z czasem nauczyciele sami zaczynają nagrywać filmy. Raz są to nagrania z ekranu komputera, na którym nauczyciel demonstruje i omawia jakieś zagadnienie, innym zaś razem są to nagrania nauczyciela prezentującego jakiś temat przy tablicy. Zatem najczęściej filmy zawierają to, co robi nauczyciel podczas tradycyjnej lekcji. By nauczyć się nagrywać tego typu filmy zapraszamy do zapisania się na przygotowywany przez nasz ośrodek 40-godzinny kurs.

Takie filmy trwają zwykle od kilku do kilkunastu minut. Jak pomóc uczniowi obejrzeć je ze zrozumieniem? Jak spowodować, by skoncentrował uwagę na najważniejszych treściach filmu? Jak w końcu dowiedzieć się, czy film został przez ucznia obejrzany? Służą do tego różne techniki – np. bilety wstępu na lekcje.

Podczas obecnych warsztatów zapoznamy się z narzędziem, które pozwala zbierać takie informacje on-line. Narzędziem tym jest serwis eduCanon. Pozwala on na dodawanie do filmów, zamieszczonych np. w serwisie YouTube, pytań wyświetlanych podczas odtwarzania filmu, zbiera odpowiedzi udzielone przez uczniów w trakcie oglądania filmu i prezentuje je nauczycielowi. Odpowiedzi uczniów są świetnym materiałem wejściowym dla nauczyciela do zaplanowania przebiegu zajęć w klasie. Serwis daje wiedzę o tym, które treści, przez których

uczniów nie zostały w sposób pełny przyswojone. Pozwala w końcu na spersonalizowanie zadań dla uczniów.

Cały czas spędzony w klasie na lekcji przeznaczony jest na realizację projektów praktycznych i rozwiązywanie zadań.

To krótkie wprowadzenie do tematu pozwala zaproponować rozmowę o wykorzystaniu serwisu eduCanon do przygotowania filmów dla uczniów.

eduCanon jest serwisem dostępnym on-line pod adresem: www.educanon.com. Serwis jest dostępny dla każdego nauczyciela, który się w nim zarejestruje, podając swój adres e-mail i definiując hasło do logowania się do swojego konta. Użytkownicy korzystający z serwisu mają do wyboru 3 warianty użytkowania serwisu:

1. Basic –bezpłatny

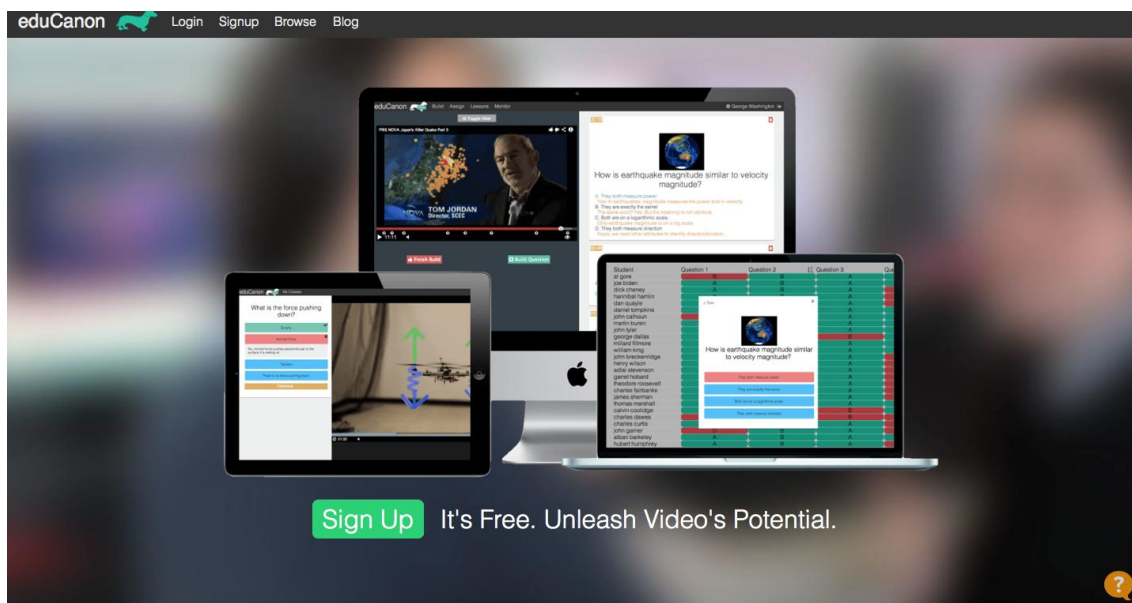
- nielimitowana ilość lekcji
- nielimitowana ilość uczniów
- zarządzanie 8 klasami
- współdzielenie z innymi użytkownikami publikowanych lekcji

2. Premium Teacher – 89\$/rocznie

3. Blended School – 990\$/rocznie

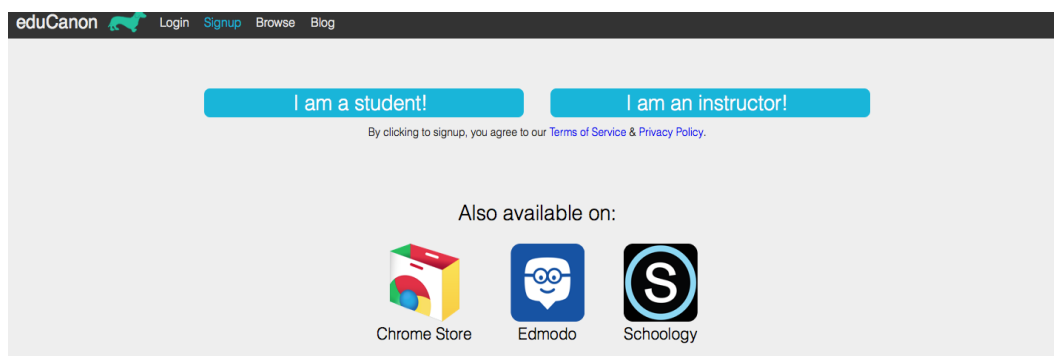
Do naszych celów wystarczy wersja bezpłatna.

Aby zacząć należy wpisać w polu adresowym przeglądarki adres: www.educanon.com.

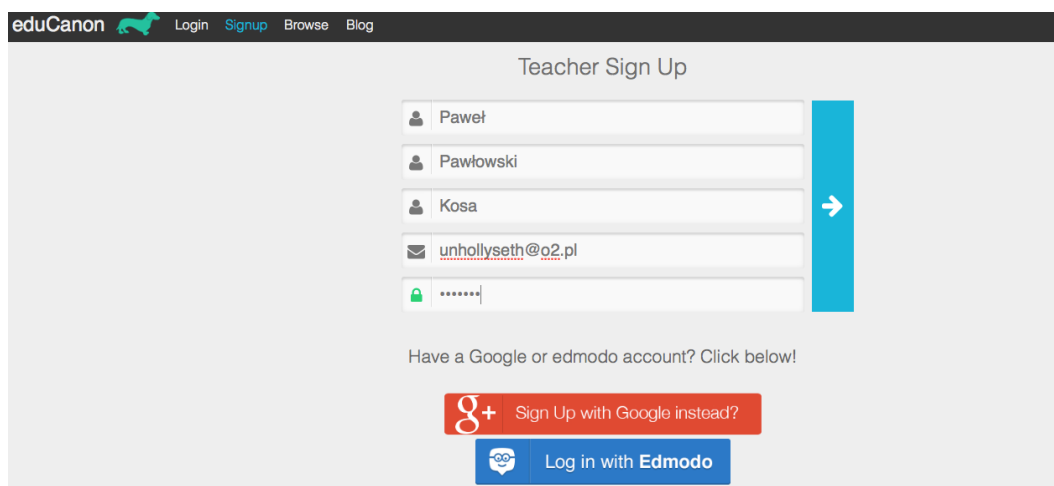
Fot. 1. Okno logowania

Następnie wybrać przycisk Sign Up i zdecydować, jaki typ konta założyć w serwisie – dla ucznia czy nauczyciela.

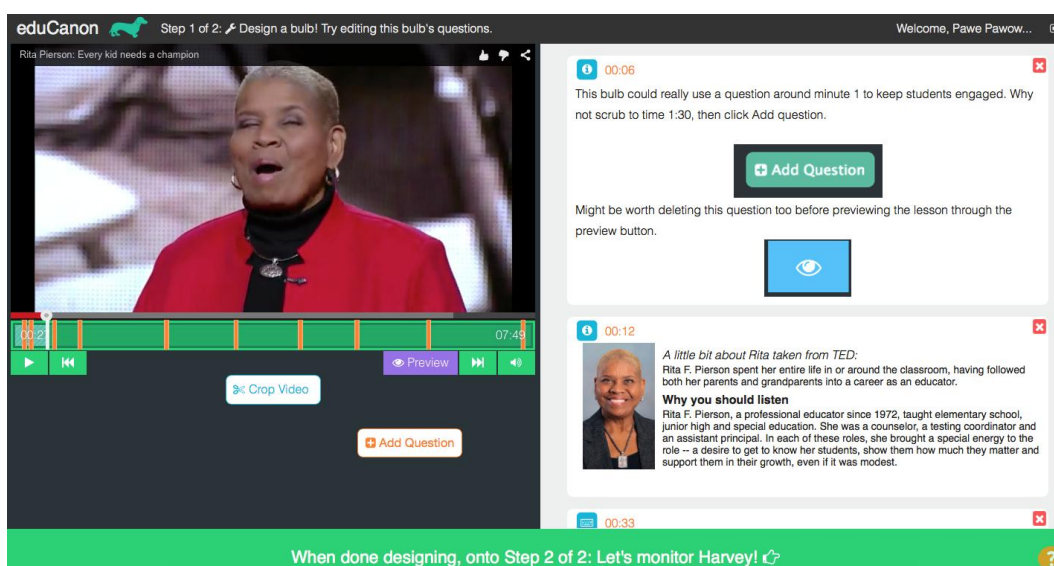
Fot. 2. Wybór typu konta

Kolejna czynność to założenie konta poprzez wypełnienie formularza na stronie.

Fot. 3. Wypełnienie formularza

I po kliknięciu strzałki użytkownik przenoszony jest do strony, na której może nauczyć się przygotować swój pierwszy film, czyli Bulb.

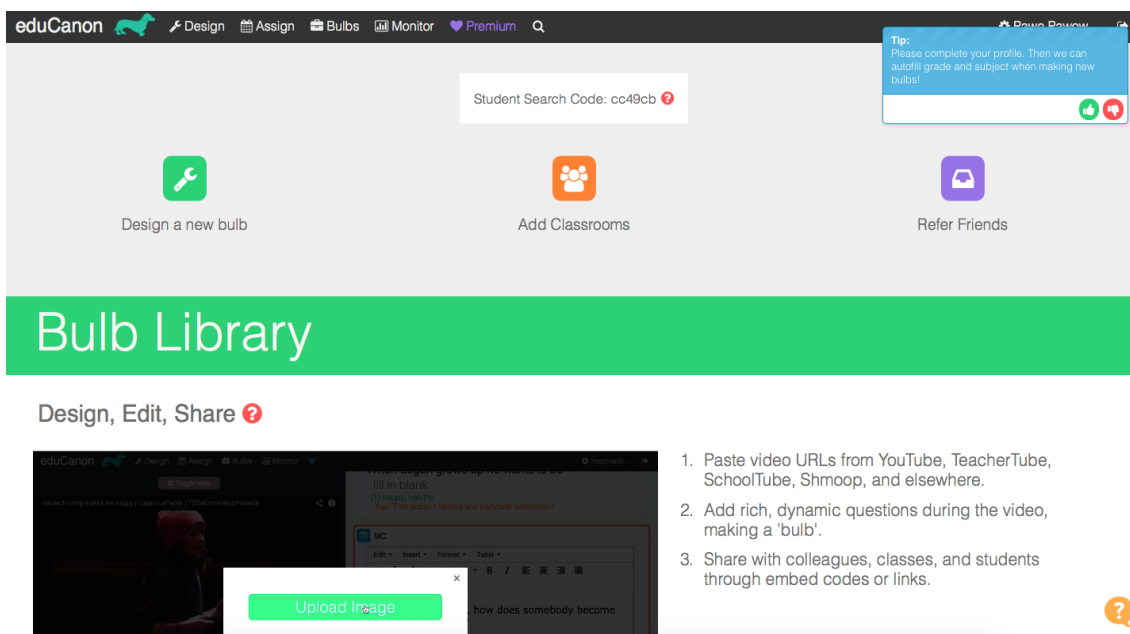

Fot. 4. Strona z sesją szkoleniową służącą poznaniu możliwości opracowywania filmu

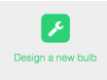
Po przygotowaniu pierwszego szkoleniowego filmu, polegającym na edycji pytań, dodawaniu własnych pytań oraz uzupełnianiu ich o zdjęcia należy kliknąć łapkę, aby pozwolić cyfrowemu Harveyowi przetestować stworzony filmik (Bulb).

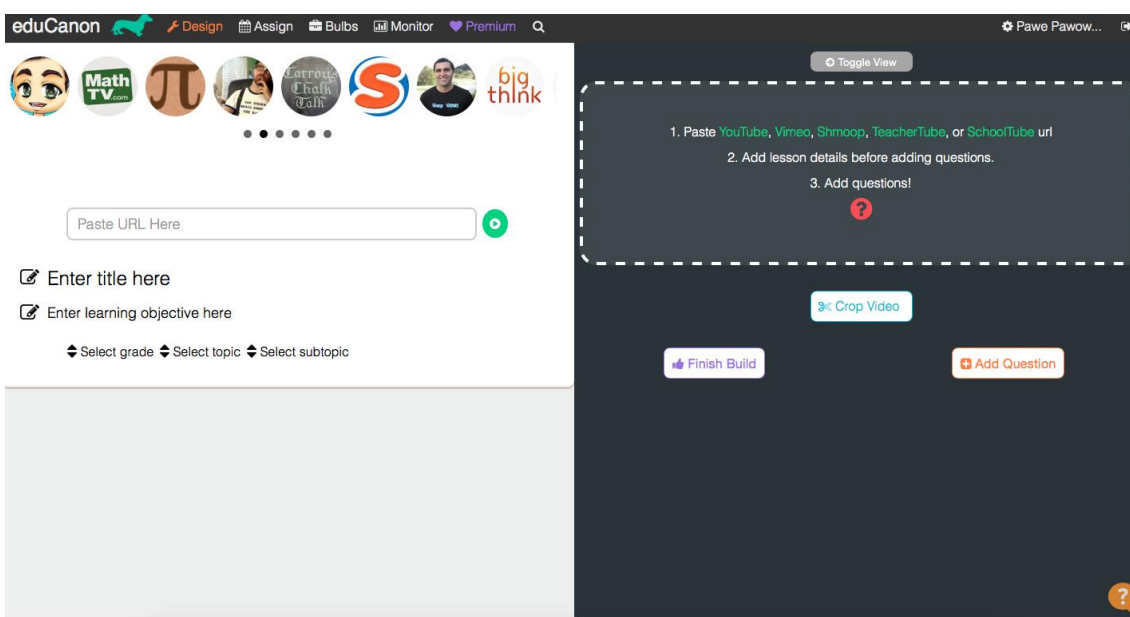
Let's monitor Harvey! 🍌

Po obejrzeniu pracy Harveya i przejściu do następnej strony serwisu można rozpocząć korzystanie z konta poprzez kliknięcie przycisku Start.

Fot. 5. Domyślny widok strony serwisu, z którego istnieje możliwość rozpoczęcia tworzenia nowego filmu (Bulb) lub dodania klasy i uczniów

Przycisk Design a new bulb uruchamia podstronę, w której przygotowujemy film.

Cały proces to kilka prostych do wykonania kroków:

1. Wklejenie adresu, pod jakim zamieszczony jest filmik w internecie, dodanie tytułu, opisu zajęć i adresatów filmu.
2. Dodanie miejsc, w których film ma się zatrzymywać i wprowadzenie pytań, na które ma odpowiedzieć uczeń.
3. Zapisanie filmu.

Podczas warsztatów będziecie Państwo mieli możliwość przygotowania w ten sposób filmu, a także dodania klas i uczniów w celu udostępnienia efektów własnej pracy.